

Iz učiteljske službe na Kranjskem.
Imenovani so: Marija Babnik za Horjul, Marija Bitenc za Ihan, Marija Odlasek za Kamnik, Ferdo Vigela, nadučitelj za Loški potok, Franja Lunder za Vič, Ljudovika Čretnik za Col, Vincenc Boblek, nadučitelj za Podkraj, Marija Jurca za Knežak, Pavel Lavrič za Kovor, Josip Mihelič za Selo pri Šumbergu, Henrik Lobe za Ambrus, Angela Nagode za Trato, Fran Ločnikar za Sv. Gregor, Marija Pogorelec za Veliko dolino, Terezija Juvanc tudi za Veliko dolino, Ivan Fajde za Dobovec, Gabrijela Šimenc pri Mariji Devici v Polju, Uršula Potočnik za Breznico, Fran Grajland za Kostanjevico, Ivana Pezdir za Žužemberk, Anton Sepaher za Tržič, Alojzija Zadar za Ljubljano, Alojzij Potočnik, Alojzij Gorjup, Marta Andoljšek vsi trije za Spodnjo Siško. Fran Gradnik (nadučitelj), Ana Grudnik za Trebelno, Fran Marinšek za St. Vid nad Ljubljano. — Upokoji se nadučitelj Henrik Likar v Grahovem. Marija Znanec se premesti iz Dobruš v Stari trg pri Poljanah. Ivan Kuhar je iz Radomelj premeščen v Krtino. Dalje se imenujejo: Terezija Ravbekar za Radence, Marija Škerjanec za Sv. Jakob ob Savi, Neža Bregar za Zgoranj Siško.

V Polhovem Gradcu se ustanovi na šoli poseben oddelek za one šolske otroke, ki bivaljo čez 4 kilometre oddaljeno od šole.

Šolsko vprašanje na Vrhniki se je rešilo tako, da se ustanovi nova enorazredna v Ligojni, druga pa na Stari Srangi, nova dvorazredna v Bevkah, druga pa v Blatni Brezovici.

Šola na Koroški Beli se razširi v štirirazrednico.

Kako love Nemci slovanske otroke v svoje šole? Zima je nadležen gost, ki zahteva kuriva in tople obleke. Mnogo je staršev, ki nimajo s čim kupiti zimске obleke in obutve otrokom; a nahajajo se usmiljena srca, ki naklonijo prezebajoči deci potrebna oblačila. A tudi to delo krščanske milosrčnosti se zlorablja v ponemčevalne namene. Nemci obetajo slovanskim staršem, da podare njihovim otrokom obleke, ako jih zapišejo v nemške šole. Mnogo otrok se vjame vsako jesen na ta lep, ali kako so prevarani, ko pride čas razdelitve zimskih oblačil. Nemški otroci, dasi manj potrebni, jih dobe, slovanski pa morajo biti zadovoljni s samo neizpolnjeno obljubo. Tako se je zgodilo letos češkim otrokom 3. razreda nemške šole v Budejovcih.

Legaznazi ima v Trstu svojo podružnico, ki prav živahno deluje. Na občnem zboru dne 31. jan. se je konstatiralo, da šteje podružnica 8800 članov, ter je imela v pretečenem letu 100.000 K dohodkov. Za Slovence bodrilo, da naj pomnožijo svoje narodno obrambne težnje ter naj ne puščajo v nemarnobenega sredstva, ki služijo v obrambo slovenskega življa.

Pomanjkanje učiteljev v Furlaniji. V gradiškem šolskem okraju ni razpisanih nič manj nego 57 definitivnih mest, in sicer 16 učiteljev-voditeljev in ene učiteljice ter 30 moških in 10 ženskih učiteljskih mest. V Gradiški sta 2 mesti prazni, v Tržiču pa kar 4. Pri vsem tem ogromnem pomanjkanju ljudskih učiteljev pa trde laški liberalni poslanci, da je premešitev laškega oddelka koprškega učiteljskega v Gradiško neumestno in nepotrebno, ker hočejo s tem preprečiti premešitev slovenskega v Gorico. Posrečilo se pa jim ni eno ne drugo; ker je vlada za učiteljske v Gradiški že postavila v proračun potrebno postavko.

Starši, pazite na otroke! V Trstu se je zopet poldrugoto leto staro dete Nerina Farni zaradi nepredvidnosti staršev približalo ognju na ognjišču in si zažgalo obleko. Na bolesto vpitje je sicer pritekla mati, toda bilo je že prepozno. Otrok je dobil tako hude opekline, da je v bolnici umrl. Opozorjajte starše, naj pazijo na otroke!

Darwinova stoletnica. Dne 12. t. m. je preteklo sto let, kar je bil rojen slavn angleški prirodoslovec Charles Darwin. Slaven je postal zaradi svoje teorije o postanku človeštva.

Milijonska ustanova. V Krakovem umrl veleposestnik E. Jecmanovski je zapustil v svoji oporoki 1.200.000 K kot ustanovno glavnico, od katere obresti ima pravico poljska akademija znanosti podeliti letno enemu Poljaku ali Poljakinji kot nagrado za najboljša literarno-znanstvena dela.

Žrtev vseučiliških izgedov na Dunaju. Laški tehnik G. M. Marocco, ki se je udeležil izgedov na dunajskem vseučilišču in dobil pri tem hude poškodbe na glavi, je postal zaradi tega popolnoma blazen. Vedno vpije in kliče na pomoč, češ, da ga tepo in nanj streljajo. Odpeljali so ga v blaznico v Videm, kjer so po natančnem preiskavanju zdravniki izrekli, da ni upanja, da bi okreval, temveč mu bodo zaradi dobljenih udarcev v kratkem otrpnili možgani.

Nadučiteljsko mesto v Bell pečl na Gorenjskem se ni oddano. Med prosilci sta baje tudi dva nemška koroška učitelja. Ako dobi službo kateri izmed teh, mu je obljubljeno od „Schulvereina“ 800 K povrh plačila, da bo pomagal staviti nemški most od Belta do Adrije.

Šolsko vprašanje na Jesenicah smatrajo Nemci za politično vprašanje. Nemška politika je, ko se hoče razdeliti šolsko občino in na Savi ustanoviti samostojno šolo štiriraz-

rednico. Merodajne oblasti naj se tega zavedajo in pri šoli politiko puste v stran. Ozirajo naj se na faktične razmere in potrebe ljudstva v kulturnem oziru, in ljudstvo jim bo hvaležno. Ljudstvo pa naj si zapomni one, ki delajo na to, da bi preprečili zgradbo skupne šole osemrazrednice, ker delajo v smislu nemške politike.

Določanje tolščobe v mleku je naslov knjižice, ki jo je ravnokar izdala opremljeno z 18 podobami, c. kr. kmetijska družba kranjska kot IX. zvezek svoje „Kmetijske knjižnice“. Priredil potovalni učitelj za kmetijstvo na Kranjskem Gustav Pirc. — Važen dohodek govedore je mleko, čigar vrednost je odvisna od njegove tolščobe. Umna reja govodi in umno mlekarstvo nista mogoča brez določanja tolščobe v mleku. Pri vsaki pravi živinorejski zadrugi ni dovolj vedeti samo to, koliko mleka daje v čredno knjigo vpisana krava na leto, temveč tudi to, koliko daje dragocene mlečne tolščobe. Zadržna mlekarica more le tedaj resnično doseči svoj trgovski in vzgojevalni smoter, če plačuje mleko po vrednosti, ki je v trgovini odvisna edinele od množine mlečne tolščobe. Ta spis je torej namenjen živinorejskim zadrugam ter njihovim udom, ki morajo poznati važnost mlečne tolščobe iz okolšine, kako je preiskovati mleko na tolščobo. Preiskava mleka na tolščobo po dr. Gerberjevem načinu, ki je dandanes najprimernejši, je v tem spisu popolno pojasnjen in popisan, da v kakem slučaju tudi kak zadostno naobražen nestrokovnjak more po njem zanesljivo preiskovati mleko. Zanesljivo preiskovanje mleka pa ni lahko, in prireditelj tega spisa odkritosrčno priznava, da mu je bil namen pri spisovanju te knjižice, prizadete kroge prepričati, da najboljše store, če pošiljajo mleko preiskovati izvežbanim kemikom, in sicer na Kranjskem kmetijskokemijemskem preizkušališču v Ljubljano, kjer se to delo ne le ceneje, temveč, kar je poglavito, tudi resnično zanesljiveje izvršuje kakor pri zadrugah. Cena knjigi je za družbene ude s poštnino vred 25 h, za nunde in v knjigotrštvu 30 h brez poštnine.

Razgled po šolskem svetu.

— Organizacija katoliškega učiteljskega v Avstriji. Zveza z sedežem na Dunaju ima 25 katol. učiteljskih društev in sicer 19 nemških, 3 češka, po 1 slovensko (Slomškova zveza), hrvaško in laško. Ta društva imajo 6625 članov in sicer: 5009 Nemcev, 679 Čehov, 608 Lahov, 329 Slovencev in Hrvatov. Največje nemško društvo je brixensko, ki šteje 1214 članov, in društvo katol. učiteljev v Avstriji, ki ima 1010 članic. Društvo čeških katol. učiteljev v Pragi ima 369, na Moravskem 265, društvo čeških učiteljev v Repčini 45 članov. Uradni jezik „Zvezin“ je — nemščina. Stražar.

— Učiteljske plače na Saksonskem so bile iznova uravnane z zakonom, ki je stopil v veljavo s 1. prosincem 1909. Provizorični učitelji bodo imeli na leto 900 ali 1100 mark. Najmanjša plača definitivnega učitelja znaša 1500 mark. V 28. življenjskem letu se zviša na 1700 mark; k temu 7 triletnic; v 29. službenem letu bo imel učitelj 3000 mark in stanovanje, do katerega ima vsak učitelj pravico. Jako daleč imamo še do plač saksonskih učiteljev.

— Naslednik profesorja Jaglca. Na izpraznjeno mesto profesorja slovanske filologije na dunajskem vseučilišču, ki ga je doslej zavzemal umirovljeni profesor Jaglič, je predložil profsorski zbor filozofske fakultete na Dunaju uniceo loco praškega profesorja Berneckerja. Naučno ministrstvo ni sprejelo tega predloga, ker je sklenilo, da ima na to mesto stopiti slovanski filolog. Profesor Bernecker je medtem pozvan na vseučilišče v Bratislavo, ter se je pozivu odzval, tako da je sedaj skoraj gotovo, da bo naslednik prof. Jagliča kak slovanski filolog.

— Analfabetki tečaj na Ogrskem so Slovakiom, Rumunom in Srbom zaradi posebne odredbe ministrov Andassyja in Apponyja prepovedani. — Ta protikulturna prepoved je seveda zbudila v narodnostnih krogih na Ogrskem veliko ogorčenje.

— Vseučiliški profesor Jul. Vargha. V Gradcu je umrl vseučiliški profesor državnega in kazenskega prava dr. Vargha. Juristom, ki so v Gradcu študirali, je pokojni zaradi ljubeznivega značaja v jako dobrem spominu. Bil je blagohotno naklonjen dijakom vseh narodnosti in ni bil tak šovinist, kakor so po večini graški profesorji.

— Nadzornica. Hrvaška deželna vlada je imenovala gospo Klotildo Cvetičičevo za nadzornico vseh strokovno-dekliških šol na Hrvaškem.

— Zvišanje kolegnine. Dunajski listi javljajo, da se kolegnina na vseučiliščih zviša že prihodnji letni tečaj za polovico. Oficiozno glasilo vlade „Fremdenblatt“ priznava, da že dlje časa razpravlja o zvišanju kolegnine, zaenkrat pa, da bi naučna uprava že v prihodnjem letnem tečaju nameravala zvišati kolegnino.

— Zatvoritev zavodov „Svobodne šole“. Naučno ministrstvo je ukazalo, da se imajo na Dunaju zatvoriti vsi učni zavodi „Svobodne šole“ in sicer z ozirom na verski pouk, ki ga opravljajo osebe, ki niso v to av-

torizirane. Vodstvo „Svobodne šole“ se je pritožilo proti tej odredbi.

— Laško vseučilišče. Novojoški italijanski dnevnik „L' Araldo Italiano“ je dobil iz Rima brzojavko, da se laška pravna fakulteta premesti z Dunaja v Trst takoj, ko se Slovenci — pomirijo.

— Gospodarsko vseučilišče na Ogrskem. Ogrska vlada namerava ustanoviti gospodarsko vseučilišče s štirimi fakultetami: ekonomijo, živinozdravstvo, gozdarstvo in vinogradništvo.

Prvi doktorji živinozdravilstva so bili v soboto promovirani na živinozdravniški visoki šoli na Dunaju. Na promociji se bili navzoči zastopniki naučnega in poljedelskega ministrstva.

— Tri nove madjarske šole. Teh dni so bile v garešniškem okraju v Hrvaški, in sicer v Panjanu, Bršljanju in Brinjanah odprte tri nove madjarske šole.

— Svetovnoznani učenjak profesor dr. F. Haeckel je predaval ob priliki praznovanja stoletnice rojstva Darwina dne 12. svečna t. l. v Jenskem domu in vzel obenem slovo od javnosti.

— Višjo državno obrtno šolo ustanavljajo v Celovcu. Seveda bo nemška.

— Na Hrvaškem, in sicer v Grubišnem polju in v Zrinjskem, je ban Rauch zopet ustanovil dve novi madjarski šoli.

— Odsek za slovensko vseučilišče je ustanovil deželni odbor. V ta odsek se pokličejo: dva zastopnika deželnega odbora, župan ljubljanski, dva zastopnika mestnega sveta ljubljanskega, štirje državni poslanci, trije zastopniki teologičnega učilišča, dva zastopnika „Slov. Matice“, dva zastopnika Leonove družbe, en zastopnik srednješolskega učiteljstva in deželni glavar.

— Vseučiliški odbor dunajskega slovanskega dijaštva je imel svojo krizo. Zastopnika „Danice“ sta izstopila, ker napredni dijaki niso hoteli zahtevati, da se ustanovi tudi bogoslovna fakulteta, staviti v program. Saj je vendar jasno, če se zahteva ustanovitev popolnega vseučilišča, da spada tudi bogoslovna fakulteta zraven, ker je ta doslej še po vsek avstrijskih vseučiliščih. Naravnost čudno je, da potem klerikalni dijaki izjavljajo, da skupno delo v tem oziru ni mogoče. Torej tudi v tako vitalnem, nad vse strankarsko vzvišenem vprašanju se ne more složno postopati!?

Z gospodarskega polja.

— Čebelarstva razstava se priredi v Buni (v Slavoniji) in bo trajala od 29. avgusta do 5. septembra t. l.

— Zavarovanje živine. Kranjski deželni odbor je sklical tozadevno enketo, pri kateri je posl. Mandelj podrobno razlagal svoj načrt. Kot praktična so se izkazala sledeča načela: Zavarovalnice po deželi se naj svobodno snujejo v obliki zadrug. Deželna zavarovalnica naj bo vez v središče teh zadrug, katerih vsaka ima lastno upravo. Živina se zavaruje tudi proti kužnim boleznim. Zavarovalnica za konje bo ločena od one za govejo živino. Prešiči se ne zavarujejo.

Raznoterosti.

— Japonci in tuj jezik. Menda se na vsem svetu prebivalci tako ne učijo tujih jezikov kakor na Japonskem. Tujih jezikov se sicer ne naučijo temeljito, toda vendar toliko, da morejo v njih brez velike težave izraziti svoje misli. Zlasti se pa učijo le-teh treh jezikov: angleško, francosko in nemško. K ruskemu jeziku so začeli Japonci obračati svojo pozornost šele po japonsko-kitajski vojni. Do te dobe je bilo pa tudi učenje tujih jezikov sploh samo slučajno. Po ti vojni pa se je postavilo na racionalno podlago in jele so se otvarjati šole za tuje jezike. Na čelu teh šol stoji tokijska normalna šola tujih jezikov, kjer se predava angleški, francoski, nemški, ruski, laški in španski jezik. Tečaj je dvehleten. Pouk v tej šoli je dobro urejen, da že učenci v dveh letih dobro govore dva izmed teh jezikov. Med učenci te šole se nahaja mnogo častnikov, ki se učijo zlasti pridno ruskega jezika. Ker so dopolne v službi, obiskujejo to šolo zvečer. Omeniti treba, da Japonska strogo opazuje, ako se Rusi učijo japonskega jezika in vsak njihov korak posnema. Tako na primer, ko je Rusija otvorila vojaški vzhodni zavod, so Japonci takoj ustanovili šolo ruskega jezika v Curagu in vojno ministrstvo pošilja vsako leto na tokijsko univerzo na svoje stroške pet mladih častnikov, ki dovršivši univerzo morajo predavati pruski jezik v vojaških krogih. Japonci pa dobro poznajo, kakšno važnost ima znanje tujih jezikov, z to ne štedijo denarja ne truda, da se jih naučijo.

— Ženski lasje. Ženske s črnimi lasmi imajo na svoji glavi povprečno 70 kilometrov las, dočim jih imajo plavke tudi do 135 kilometrov. Nasprotno so temni lasje mnogo močnejši in čvrstejši nego plavi. Črn las nosi povprečno težo 113 gramov, ne da bi se pretrgal, dočim ne nosi plav las več nego okolo 65 gramov.

— Koliko tobaka se pokadi na Francoskem. Po najnovejši statistiki franco-

ske tobačne režije se proda na Francoskem na leto za 400 milijonov frankov tobaka. Ker ima Francija monopol na tobak, ima država od samega tobaka okoli 310 milijonov frankov čistega dobička. Na vsakega francoskega državljanca odpade na leto 10-50 frankov za tobak. Bazume se, da so državljanji tudi ženske in otroci, ne samo kadilci. Koliko denarja gre v zrak na vsem svetu?!

— Bolnišnice za pijance. Ameriški poslanec W. E. Bense je mnenja, da je treba uničiti apetit za močne pijače in s tem bo rešeno za vedno vprašanje o prohibiciji. Zaradi tega bo v državni zbornici predlagal, da se ustanovi pet bolnišnic za zdravljenje pijancev. Gradijo se naj v Clevelandu, Cincinnati, Toledo, Columbus in Dayton.

— Veljaven zakon katoliškega duhovnika. Okrožno sodišče v Olomucu je razsodilo, da je zakon bivšega katoliškega duhovnika Pöcksteinerja veljaven. Pöcksteiner je l. 1908. prestopil k protestantizmu in se poročil z Olgo Jordan. Na ovadbo naškofijskega konsistorija se je uvedlo postopanje zaradi neveljavnosti zakona. To postopanje se je sedaj končalo s proglasitvijo veljavnosti Pöcksteinerovega zakona.

— Beda na Ogrskem. Iz Budimpešte poročajo, da vlada zaradi lanske slabe letine v mnogih županijah velika beda. Posebno trpi prebivalstvo v ungarski županiji, ki ne more dobiti dela in mu manjkajo vsa sredstva za vsakdanje življenje.

Listnica uredništva.

V Istro: Porabimo prihodnjč. — Magnetizer: Hvala! Pride na vrsto.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 74/III. Štajersko. 46 1—1

Na petrazredni ljudski šoli pri Sv. Benediktu v Slov. gor. namesti se služba učiteljice z rednimi dohodki po II. krajnem razredu in sicer stalno.

Redno opremljene prošnje je vpsolati krajnemu šolskemu svetu pri Sv. Benediktu v Slov. gor. do konca meseca sušca 1909.

Dokazati je usposobljenost iz obeh deželnih jezikov.

Okrajni šolski svet Sv. Lenart v Slov. gor. dne 22. svečna 1909.

St. 321/I. 47 1—1

Na trirazredni ljudski šoli v Svečini namesti se služba učiteljice z rednimi dohodki po II. krajnem razredu in z opremljeno sobo in sicer stalno.

Redno opremljene prošnje je vpsolati krajnemu šolskemu svetu v Svečini (Witschein), Gornja Kungota do konca meseca sušca 1909.

Dokazati je usposobljenost iz obeh deželnih jezikov.

Okrajni šolski svet v Mariboru, dne 22. svečna 1909.

Zahtevajte „Učiteljskega Tovariša“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljstvo!

Vljudno priporočam p. n. učiteljstvu, krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom, kakor tudi raznim čitalnicam in ljudskim knjižnicam svojo že mnogo let obstoječo in sedaj na novo izvrstno preurejeno

knjigoveznico

Jos. Dežman

Ljubljana, Sv. Petra nasip šte. 7.

Izvršujem vsa dela, od preprostih do najfinejših. Posebno solidno in cenovno vezanje knjig za šolske, ljudske in zasebne knjižnice ter čitalnice. Vezanje raznih zapisnikov, hranilnih in drugih knjižic ter izvrševanje vseh raznih del, ki spadajo v knjigoveško stroko.

Cene sigurno najnižje.

Pri večjih naročilih znaten popust, oziroma plačam poštnino od pošiljatev z dežele. Tako da naročnik radi pošiljatev nima nikakih stroškov. 3 6—5

Slavnim šolskim vodstvom in gg. učiteljem vljudno priporočam svojo

izvrstno urejeno

knjigoveznico.

Izvršujem vsa v knjigoveško stroko spadajoča dela.

Za šolske in druge knjižnice sem upeljal posebno trpežno in lično vezavo, namreč v celo močno platno ravno za isto ceno kakor do sedaj pol platno.

Pri večjih naročilih 10% popusta.

Za mnogobrojna naročila se priporoča

Anton Janežič

knjigovez 24 10—3

Ljubljana, Florijanske ulice 14.